

به نام خدا

اصول اولیه

فرمولاسیون و تجهیزات تولید آرایشی و بهداشتی

بمراه با مجموعه ضوابط و دستورالعمل های سازمان غذا و دارو

دکتر مسعود حبیبی
دکتر نسترن شکور

فرزانه

انتشارات فرزانگان دانش

سرشناسه	: حبیبی نجفی، مسعود، ۱۳۵۶-
عنوان و نام پدیدآور	: اصول اولیه فرمولاسیون و تجهیزات تولید آرایشی و بهداشتی همراه با مجموعه ضوابط و دستورالعمل‌های سازمان غذا و دارو/ مولفان مسعود حبیبی، نسترن شکور.
مشخصات نشر	: قم: فرزندگان دانش، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۵ص: ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۰۹-۵۴-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: لوازم آرایش - فرمول‌بندی
موضوع	: Cosmetics -- Formulation
موضوع	: فرآورده‌های بهداشتی - فرمول‌بندی
موضوع	: Hygiene products -- Formulation
موضوع	: فرآورده‌های بهداشتی - ایران - کنترل کیفی
موضوع	: Hygiene products -- Quality control -- Iran
موضوع	: لوازم آرایش - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	: Cosmetics -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: لوازم آرایشی - صنعت و تجارت - کنترل کیفی
موضوع	: Cosmetics industry -- Quality control
شناسه افزوده	: شکور، نسترن، ۱۳۶۵-
رده بندی کنگره	: TP۹۸۳
رده بندی دیویی	: ۶۶۸/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۱۴۱۶۴
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیا

عنوان: اصول اولیه فرمولاسیون و تجهیزات تولید آرایشی و بهداشتی همراه با مجموعه ضوابط و دستورالعمل‌های سازمان غذا و دارو
 مؤلفان: دکتر مسعود حبیبی، دکتر نسترن شکور
 صفحه آرای: مهشاد ولی
 طراحی جلد: مهدیه بیدقی
 ناشر: فرزندگان دانش
 تیراژ: ۲۰۰ جلد
 نوبت و سال چاپ: اول، ۱۴۰۰
 قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۰۹-۵۴-۰

www.Farzaneganpub.ir

(هرگونه کپی و نسخه برداری از مطالب این کتاب ممنوع می‌باشد.)

ایران در مصرف فرآورده‌های آرایشی و بهداشتی رتبه هفتم در جهان و رتبه دوم در خاورمیانه را دارد و بررسی میزان حجم واردات رسمی این فرآورده‌ها که از ورودی‌های قانونی به دست می‌آید، نشانگر کاهش وزن واردات این فرآورده‌ها در سال‌های اخیر است. قاچاق گسترده این محصولات به کشور این آمار را به عنوان معیار مصرف فرآورده‌های آرایشی و بهداشتی در کشور مخدوش کرده است. از سوی دیگر، واردات غیرقانونی و تولیدات غیرمجاز این فرآورده‌ها نیز نمی‌تواند بازنمایی از میزان مصرف این فرآورده‌ها در داخل کشور باشد هرچند که میزان کشفیات در سال‌های اخیر خبر از افزایش حجم کشفیات این فرآورده‌ها دارد.

بنابراین آنچه از بررسی آمارهای موجود در راستای میزان مصرف فرآورده‌های آرایشی و بهداشتی به دست می‌آید بیانگر این موضوع است که در مورد میزان مصرف این فرآورده‌ها باکیفیت دارای تأییدیه سلامت از سوی مراجع ذی‌صلاح (مانند سازمان غذا و دارو و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) آمار قابل استنادی در کشور موجود نیست تا بتوان با استفاده از این آمارها میزان مصرف فرآورده‌های دارای تأییدیه سلامت در ایران را تخمین زد و بتوان رتبه ایران در جهان و در خاورمیانه را مشخص کرد.

در حوزه سلامت و سیاست‌ها و قوانین وضع شده برای تأیید سلامت فرآورده‌های آرایشی موجود در بازار باتوجه به آثار سوء مصرف فرآورده‌های آرایشی غیرمجاز بر سلامت شهروندان، تغییر در تعرفه واردات این کالاها و آموزش آثار مخرب مصرف کالاهای غیرمجاز از طریق نهادهای فرهنگ ساز ضروری است.

از طرف دیگر تولید محصولات آرایشی و بهداشتی در داخل مورد توجه مسئولین می‌باشد و امروزه پیشرفت‌های خوبی در این زمینه در حال شکل‌گیری است، لذا بر آن شدیم اصول اولیه فرمولاسیون محصولات آرایشی و بهداشتی را همراه با مجموعه قوانین و ضوابط و دستورالعمل‌های سازمان متولی این امر یعنی سازمان غذا و دارو را

گردآوری نماییم تا کمکی در راستای اعتلای ایران برداریم. خوشحال می‌شویم نظرات
ارزشمند خود را با ما در میان بگذارید.

www.ketab.ir

فهرست

فصل اول کلیات	۱
مقدمه.....	۱۸
تاریخچه.....	۲۰
مواد مورد استفاده در ساخت محصولات آرایشی در گذشته.....	۲۰
ضرورت استفاده از لوازم آرایشی.....	۲۱
فرمولاسیون لوازم آرایشی و بهداشتی.....	۲۱
ترکیبات اساسی فرمولاسیون محصولات آرایشی بهداشتی.....	۲۲
مواد ساینده.....	۲۲
آنتی اکسیدان ها.....	۲۳
کلاته (شلاته) کننده ها.....	۲۳
رنگ ها.....	۲۳
پایدارکننده های امولسیون.....	۲۳
لایه بردارها.....	۲۳
فرمولاسیون چند محصول آرایشی بهداشتی و نحوه تولید آن.....	۲۴
روش کار:.....	۲۵
فرمولاسیون خمیردندان.....	۲۵
فرمولاسیون شامپوی ضد شوره.....	۲۶
آشنایی با فرمولاسیون و ساخت کرم های آرایشی و بهداشتی.....	۲۶
استفاده از فراورده های پوست به سه منظور می باشد.....	۲۷

۲۷	آشنایی با فرمولاسیون و تولید کرم‌های آرایشی و بهداشتی
۲۷	مواد متشکله کرم‌های آرایشی و بهداشتی
۲۷	کرم ترکیبی است از
۳۲	طبقه بندی کرم از نظر نوع امولسیون
۳۲	روش‌های تولید کرم
۳۳	آشنایی با فرمولاسیون محصولات آرایشی و بهداشتی کرم موبر
۳۳	نکات استفاده از کرم موبر یا پودر موبر
۳۴	فرمول کرم موبر
۳۴	تفاوت کرم‌های موبر
۳۵	فرمولاسیون کرم‌های موبر
۳۵	هیدروکسید سدیم
۳۵	تیوگلیکولات
۳۵	آب دیونیزه
۳۵	نرم کننده‌ها
۳۵	امولسیفایر
۳۶	اسانس
۳۶	رنگ
۳۶	نگهدارنده
۳۶	عصاره
۳۶	محصولات ناخن
۳۷	سهولت استفاده از لاک ناخن

- فرمولاسیون انواع لاک ناخن..... ۳۸
- مواد اولیه فرمولاسیون لاک ناخن (بصورت کاربردی)..... ۳۸
- لاک پاک‌کن‌ها..... ۳۹
- فرمولاسیون لاک پاکن | پد لاک پاک‌کن | پاک‌کننده لاک..... ۴۰
- محصولات آرایشی لب..... ۴۰
- فرمول خط لب و رژلب مدادی..... ۴۱
- امروزه رژ لب های متفاوتی در بازار ارائه شده اند که به سه دسته تقسیم می گردند..... ۴۱
- مواد تشکیل دهنده خط لب و رژ لب مدادی..... ۴۲
- رنگ بندی در مداد ابرو..... ۴۲
- کاربردهای مداد ابرو..... ۴۳
- لوسیون بدن..... ۴۳
- موارد استفاده از لوسیون..... ۴۳
- مزایای کرم لوسیون ها..... ۴۴
- مرطوب نگه داشتن پوست..... ۴۴
- جلوگیری و رفع خشکی پوست..... ۴۴
- جلوگیری و رفع پینه..... ۴۴
- آرامش روانی..... ۴۴
- شفافیت و شادابی پوست..... ۴۴
- تفاوت بین کرم بدن و لوسیون..... ۴۴
- کرم بدن..... ۴۵
- لوسیون بهتر است یا کرم؟..... ۴۵

مقدمه

زیبایی یکی از مهم‌ترین مسائل برای بشر است به‌گونه‌ای که اقدامات مختلفی برای به‌دست‌آوردن آن انجام می‌دهد. مصرف لوازم آرایشی از ساده‌ترین و قدیمی‌ترین کارهایی است که انسان برای زیباتر شدن انجام می‌دهد و بنابراین نمی‌توان لوازم آرایشی را از ابداعات جدید بشر به حساب آورد. نگاهی به تاریخ زندگی بشر نشان می‌دهد که بشر از دیرباز به مقوله آرایش (البته نه لزوماً به معنای امروزی آن) توجه داشته است. در جوامع بدوی هم زنان و هم مردان بدن‌های خود را آرایش و تزیین می‌کردند، اما نه برای زیبایی. این پدیده به سبب نیازی بود که از شرایط کار در جوامع بدوی پیش از تاریخ سرچشمه می‌گرفت. برخی نظریه‌پردازان بر این باورند که آرایش در گذشته و در جوامع ابتدایی عمدتاً برای تفکیک هویت‌ها و تعلق‌های قبیله‌ای و طایفه‌ای به کار می‌رفته است. با این حال امروزه مصرف این فرآورده‌ها کارکردی زیبایی‌شناختی با هدف مدیریت بدن صورت می‌گیرد. به نحوی که امروزه صنعت فرآورده‌های آرایشی تبدیل به یکی از پرسودترین و جذاب‌ترین صنایع در دنیا شده است. اگرچه، گرایش انسان به زیبایی و جمال یکی از خواسته‌های فطری انسان است و احساس لذت از زیبایی و تناسب و پاکیزگی‌ها در سرشت انسان آمیخته است.

بر اساس تحقیقات بازار فرآورده‌های آرایشی در کشور معادل ۱/۲ میلیارد دلار تا ۲ میلیارد دلار تخمین زده شده است. در این بازنمایی رسانه‌ای، ایران در رده هفتم مصرف در دنیا و دوم در خاورمیانه قرار دارد. این روزها زنان و مردان به دنبال دستیابی به درجه‌ای از زیبایی هستند و در نتیجه این خواسته صنعت لوازم آرایشی و بهداشتی به یکی از بزرگ‌ترین صنایع تبدیل شده است. با توجه به نفوذ مواد شیمیایی صنعتی به اقلام مصرفی مردم، این صنعت نیز هر روزه برای جلب رضایت بیشتر مصرف‌کنندگان خود و ایجاد ویژگی‌های جدید در محصولات به استفاده هر چه بیشتر از مواد شیمیایی پرداخته است. امروزه طیف وسیعی از محصولات آرایشی و بهداشتی به بازار عرضه می‌شود که هر یک مواد اولیه و ترکیبات خاص خود را دارد. به راحتی می‌توان گفت تنها در آمریکا حدود ۱۲۵۰۰ ترکیب شیمیایی مختلف وجود دارد که از آنها برای تولید محصولات آرایشی استفاده می‌شود. تحقیقات نشان داده‌اند که به طور معمول یک محصول آرایشی از ۱۵ الی ۵۰ نوع ماده شیمیایی مختلف تشکیل می‌شود. با در نظر گرفتن این مسئله که محصولات آرایشی جایگاه ویژه‌ای در زندگی روزمره

انسان پیدا کرده است، می‌توان تخمین زد که روزانه به طور میانگین ۹ تا ۱۵ محصول مختلف آرایشی و بهداشتی مصرف می‌شود. بنابراین با یک حساب سرانگشتی متوجه می‌شوید که روزانه تعداد بسیار بالایی از مواد شیمیایی را بر روی پوست خود مصرف می‌کنید.

اگرچه در بسیاری از مواقع کلمه "فرآورده آرایشی" و "لوازم آرایشی" به جای یکدیگر به کار می‌روند، سازمان غذا و دارو در تعریف، فرآورده‌های آرایشی و بهداشتی را با یکدیگر در نظر گرفته و عنوان داشته "به فرآورده‌هایی اطلاق می‌گردد که به منظور تمیز کردن، معطر کردن، تغییر ظاهر، اصلاح بوی بدن یا محافظت و نگهداری اعضای خارجی بدن (اپیدرم، مو، ناخن، لب و ارگان‌های تناسلی خارجی) و یا دندان و اعضای دهانی آنها در شرایط مناسب استفاده شود." اما در مقوله دسته‌بندی محصولات، فرآورده‌های آرایشی را جدای از فرآورده‌های بهداشتی در نظر گرفته که شامل ۱۱ گروه می‌شود که عبارت است از:

۱. پودرهای آرایشی، ۲. انواع کرم‌پودرها، ۳. انواع مدادهای آرایشی (چشم، لب، ابرو و ناخن)، ۴. انواع فرآورده‌های آرایشی چشم، ۵. انواع فرآورده‌های آرایشی لب، ۶. الک ناخن، الک پاک‌کن، ۷. انواع فرآورده‌های ناخن، ۸. انواع رنگ مو، ۹. فرآورده‌های رنگ‌بر، ۱۰. محلول‌های صاف کننده، فرکننده و خنثی کننده‌های آنها، ۱۱. اسپری‌های موی سر، موس، تافت، ۱۲. فرآورده‌های موی سر، ۱۳. انواع فرآورده‌های ضد آفتاب و برنزه کننده، ۱۴. انواع فرآورده‌های موبر، جلوگیری کننده از رشد مو، ۱۵. انواع فرآورده‌های ضد چروک، دور چشم، ضد لک، سفیدکننده‌ها، ۱۶. انواع فرآورده‌های سفت کننده، لیفتینگ، محکم کننده، ۱۷. انواع فرآورده‌های پاک کننده و ساینده به استثنای شامپوها، ۱۸. انواع فرآورده‌های لایه بردار، ۱۹. سایر فرآورده‌ها (انواع کرم‌ها، لوسیون‌ها، ژل‌ها، تونیک‌ها با ادعاهای مختلف) و پودرهای پوستی بزرگسالان.

در این کتاب سعی شده است مواد اولیه فرمولاسیون مواد آرایشی و بهداشتی مورد بحث قرار گیرد و همچنین ضوابط و مقررات مربوط به آن بازگو شود.